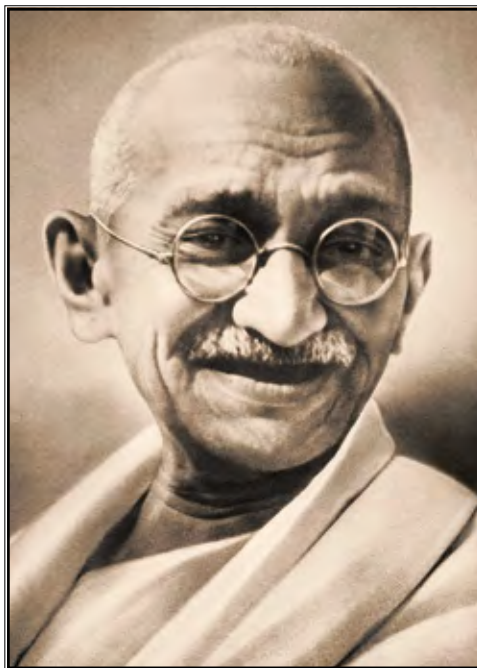

GANDHIJEV POKRET ZA INDIJSKU NEZAVISNOST KAO NENASILNA REVOLUCIJA

Sanja Banjeglav

Od svog povratka u rodnu Indiju tijekom Prvog svjetskog rata do proglašavanja indijske nezavisnosti 1947. Mahatma Gandhi je bio vodeća ličnost pokreta za oslobođenje Indije. U indijski politički život uključuje se kroz rad Kongresa, koji s njime započinje fazu odlučnijeg djelovanja protiv britanske dominacije kroz pokrete građanskog neposluha. Na čelu s Gandhijem dvije uspješne kampanje građanskog neposluha, početkom dvadesetih i početkom tridesetih godina, poslale su snažnu poruku britanskoj vladi o tome koliko su daleko Indijci spremni ići kako bi oslobodili svoje zemlje kolonijalne vladavine. Uz nekoliko iznimaka pokazali su i da su spremni prigrliti Gandhijev način i oslobođenje postići bez nasilja. Iz tog razloga, Gandhi se smatra jednim od najvećih teoretičara i praktičara "nenasilne revolucije".

Mohandas Karamchand Gandhi
- Mahatma (1869. – 1948.)

Dok je samo rješenje pitanja indijske nezavisnosti unutar Britanskog Imperija zbog svoje kompleksnosti imalo svoj evolucijski tijek, rad Mahatme Gandhija na njemu s pravom možemo nazvati revolucionarnim. S njim je zaživjela ideja "nenasilne revolucije", prvi put organizirane te provedene na milijunskoj populaciji kakva je indijska. Važno je napomenuti da je ostvarenje indijske nezavisnosti rezultat mozaika istaknutih pojedinaca, događaja, institucija i procesa i kao takav nadilazi Gandhijevo djelovanje. Također je važno napomenuti da Gandhi nije začetnik ideja nenasilnog otpora, već ih je kako sam priznaje crpio iz tradicije istočnih kao i zapadnih civilizacija. Međutim, to ne umanjuje važnost Gandhijeva djelovanja za konačnu slobodu Indije, kao ni njegovu veliku ulogu u ideološkoj i filozofskoj sferi dvadesetog stoljeća.

Ulazak na indijsku političku scenu

Europom je harao Prvi svjetski rat kada je priznati odvjetnik Mohandas Karamchand Gandhi kročio na rodno indijsko tlo gdje će ovaj put ostati trajno naseljen do svoje smrti. Dugogodišnji rad na pravima Indijaca u Južnoj Africi učinio ga je popularnim u zemlji gdje je dočekan kao heroj i već je tada nazivan Mahatma - "velika duša" (Simić, 1984: 93). Glavne ideje koje će obilježiti njegov kasniji život već su velikim dijelom bile formirane

tijekom rada u Južnoj Africi.

Odmah nakon povratka u Indiju Gandhi osniva jednu vrstu zajednice - ašram¹ za koji je zajedno sa svojim suradnicima odabrao ime "Satyagraha ašram". Satyagraha² ili pridržavanje istini je uz Ahimsu, odnosno Nenasilje jedna od najčešćih pojmova na koje se pozivao Gandhi kada je govorio o svojoj životnoj filozofiji i radu. Simbolično ime ašrama označavalo je i njegov cilj - "upoznati Indiju s metodama nenasilja i građanskog neposluha prokušanim u Južnoj Africi i ispitati granice primjenjivosti u Indiji." (Gandhi, 2009: 187-188) Kako bi se prije svega nakon višegodišnjeg izbjivanja upoznao sa Indi-

jom i njezinim stanovništvom Gandhi će sljedećih godina putovati indijskim selima i gradovima, motriti i bilježiti probleme indijskog seljaka i radnika, rado se uključujući tamo gdje je mogao pomoći. Prilikom jedne takve intervencije među radnicima Ahmedabada, on će osmisliti i iskušati metodu posta koja će kasnije također postati jedna od njegovih glavnih obilježja. Postu je prethodio već poznati otpor nenasiljem kada su se na poticaj Mahatme nezadovoljni radnici organizirali u nenasilni štrajk, ali nakon početnih neuspjeha, među njima popušta disciplina i raste malodušnost. Nato je Gandhi objavio radnicima da se odlučuje na odricanje od hrane sve dok ne dođe do sporazuma između radnika i tvorničara. Post nije ciljao na savjest tvorničara, već radnika među kojima se opet javlja duh zajedništva i želje za uspjehom u štrajku. No, čini se da je post ipak utjecao i na tvorničare te je nakon samo tri dana posta postignuta nagodba, a štrajk uspješno okončan (Gandhi, 2009: 203-207). Taj pothvat, kao i slični tih godina, učinili su ga još poznatijom i omiljenijom figurom diljem Indije, a sam Mahatma širi politički utjecaj među eminentnim indijskim pojedincima i ustanovama.

1 Vrsta zajednice, tj. kolonija radnika koja djeluje na duhovnoj osnovi.

2 Satyagraha također označava i nenasilan otpor koji je obilježio Gandhijevo djelovanje, stoga se često upravo ta riječ pridružuje Gandhijevim akcijama.

Građanski neposluh i Nenasilje

Pokret građanskog neposluha bio je plod Gandhijevih dugogodišnjih razmišljanja, upoznavanja, elaboracija i eksperimentiranja: "Građanski neposluh je riznica moći! Zamislite čitav narod koji se odbija pokoriti zakonima i spreman je snositi posljedice nepokoravanja! Oni će do zastoja dovesti čitavo zakonodavstvo i izvršno ustrojstvo. Policija i vojska mogu smiriti manje skupine ljudi ma koliko bile snažne. Ali nema te policije ni vojske pred kojom će pokleknuti odlučna volja naroda spremnog da pati do krajnjih granica." (Gandhi, 2003: 155) Od borbe građanskim neposluhom neodvojiva je Ahimsa ili Nenasilje: "Naravno da biste mogli reći da nema nenasilne pobune, toga nikada nije bilo u povijesti. Međutim, želja mi je da mogu navesti takav primjer, a san mi je da se moja zemlja oslobodi nenasiljem. Svijetu bih želio bezbroj puta ponoviti da neću nastojati pribaviti slobodu svojoj zemlji po cijenu nenasilja." (Gandhi, 2003: 103)

Izrada vlastite odjeće bila je sastavni dio Gandhijevog *khadi* pokreta

Djelovanje u Indijskom Nacionalnom Kongresu

U razdoblju kada Gandhi započinje svoju aktivnost u indijskom političkom životu Indija je teritorijalno (današnja Indija, Pakistan, Bangladeš i Mianmar) i demografski bila najveća kolonija na svijetu. Populaciju od 319 milijuna stanovnika britanske Indije držalo je u pokornosti britanske krune svega 135 tisuća Britanaca, uključujući službenike, poslovnojake i vojnike. Iako dominantno agrarna regija, u indijskim gradovima rasla je industrija ugrožena britanskim zakonima koji su štitali jedino vlastitu industriju (Povijest, 17, 2008: 110-111). Kao predstavničko tijelo građana britanske Indije djelovao je Indijski Nacionalni Kongres. Osnovan 1885. godine, trebao se sastajati jedanput godišnje kako bi obrazlagao manjkavosti vladine politike u Indiji (Chand, 2005: 60).

Do 1920., kada Mahatma preuzima vodstvo Kongresa, postao je značajna institucija koja je okupljala različite političke frakcije Indijskog potkontinenta (Chand, 2005: 36). Događaji iz prethodne 1919. godine potaknuli su Gandhija na konačno preuzimanje vodeće uloge u indijskoj politici. Donošenje Rowlat zakona³ značilo je sramotu za Indijce i nužno je bilo djelovati. Gandhi je sa istaknutim kongresmenima i suradnicima osmislio plan borbe protiv ovog zakona kroz građanski neposluh. Od svih u zemlji zatražen je opći *hartal*, tj. prestanak rada i obilježavanja dana kroz post i molitvu, te je ovaj početak prvog Pokreta građanskog neposluha doživio veliki uspjeh diljem zemlje (Gandhi, 2009: 222-224). *Hartal* je proveden

³ Ovaj zakon je dopuštao uhićenje i pritvor bez suđenja osobama osumnjičenim za protudržavno djelovanje.

zajedno s marševima protiv britanske represije. Tijekom jednog takvog mirnog marša u gradu Amritsaru britanski general Dyer otvorio je vatru pritom ubivši oko 400 ljudi, a još tisuću je ostalo ležati ranjeno (Metcalf, Metcalf, 2006: 168). Ovaj događaj poznat kao tragedija u Jalianwala Baghu duboko je uzdrmao Gandhijevu vjeru u ispravnost britanskih namjera u Indiji. Osiguravši većinu u Kongresu Gandhi može započeti sa svojim Pokretom građanskog neposluha. Prva kampanja građanskog neposluha trajala je dvije godine (1920.-1922.). Većina naroda podržavala je Gandhija, a Britanci nisu znali kako se suprotstaviti ovakvoj borbi. Još jedan pokolj poput onoga iz 1919. zasigurno bi bio kontraproduktivan, a Carstvo nije moglo riskirati takav udarac na moralni ugled u svijetu (Metcalf, Metcalf, 2006: 181-182). No, iako je čitav svijet bio zaprepašten uspjehom ovog mirnog otpora, neki suradnici se razilaze sa Gandhijevim mišljenjem te zahtijevaju krv i nasilnu revoluciju. Nakon Chauri Chaura ubojstva⁴ sam Gandhi je razočaran odustao od kampanje, a Vlada koristi ovaj pad popularnosti kako bi mogla uhititi, osuditi i utamničiti Gandhija (Simić, 2005: 137). Iako osuđen na šest godina zatvora, pušten je nakon samo dvije. U zatvoru on koristi vrijeme za pisanje, čitanje te produbljivanje svojih ideja o pogubnosti industrijalizacije. U ovom razdoblju česti su njegovi apeli za prekide razmirica između hindusa i muslimana u Indiji, koji su bili sve učestaliji u ovom razdoblju stagnacije i letargije naroda⁵ (Simić, 2005: 139-142).

⁴ U mjestu Chauri Chaura neobuzdana masa prosvjednika masakrirala je 22 policajaca.

⁵ Kako bi oslabila volju velike kolonije, britanska vlast koristi vjerske razlike među njenim stanovništvom. Zbog toga podupire separacijske težnje Muslimanske lige, muslimanske političke stranke.

Druga kampanja građanskog neposluha

Premda se vodeća figura Kongresa, Gandhi, izolirala kako bi se posvetila osobnom razvoju, Kongres nije prestajao sa svojim radom. Stoga je Vlada zatražila od vođa Kongresa da izrade nacrt indijskog ustava. Nacrt je zahtijevao status dominija⁶ za Indiju. Na godišnjem zasjedanju Kongresa 1928. u Calcutti nastale su dvije frakcije, jedna je bila u potpunosti zadovoljna statusom dominija, dok je druga željela potpuni *swaraj*, tj. samoupravu. Gandhi je svojim zalaganjem utjecao na kompromis između dvije grupe. Odlučeno je da će ako ustav ne bude prihvaćen do kraja iste godine započeti Nenasilni Pokret građanskog neposluha (Chand, 2005: 38-39). Tada privremeni general Lord Irwin obavještava Indiju da britanska Vlada odobrava ustav, ali datum kada će se početi ostvarivati u praksi ne može biti određen. Na to je Kongres proglasio potpunu nezavisnost 1929. u Lahoru pod vodstvom Jawahar Lal Nehrua, a 26. siječanj 1930. proglašen je danom nezavisnosti, dan koji se i danas obilježava kao dan nezavisnosti u Indiji. Program Pokreta građanskog neposluha također je određen. Nakon toga Gandhi pismom obavještava Lorda Irwinga o svojoj odluci o kršenju zakona o soli (Chand, 2005: 39).

“Marš soli“

Gandhijev plan bio je pješice prijeći 330 kilometara od svoga ašrama u Sabaramatiju do mjesta Dandija na obali Indijskog oceana zajedno sa 79 sljedbenika. Tamo će svjesno prekršiti britanski monopol soli, odnosno odredbu iz 1827. da ni jedan Indijac ne smije skupljati sol, već ju mora kupovati samo u ovlaštenim trgovinama. Britancima je ova akcija izgledala beznačajno te nisu odmah naredili uhićenje vođa pokreta, no Indijcima, posebice seljacima, ona je bila bliska jer su izdvajali velike godišnje sume za kupnju soli koje je u Indiji bilo u izobilju. Svi indijski i svjetski mediji iz dana u dan pratili su kako 61-godišnji Gandhi maršira prema obali, a putem ga s radošću dočekuju čitava sela. Marš je završio u predviđenom roku kod Dandija kada je Gandhi zagazio u more, pomolio se po hinduističkom običaju, zatim uzeo jedan od grumena nataložene soli i iznio ga na obalu. To je bilo dovoljno da tisuće Indijaca krene

⁶ Dominij je naziv za bivšu koloniju koja je dobila vlastitu samoupravu sa parlamentom.

duž obala oceana sakupljati sol. Kongresni aktivisti sakupljenu su sol prodavali diljem Indije tako stvarajući fondove za daljnje financiranje Pokreta građanskog neposluha. Uslijedile su demonstracije, a prosvjednici iz grada Pešavara uspjeli su istisnuti britanske trupe i proglasiti prvu Gandhijevsku gradsku republiku. Tada je pri britanskoj intervenciji poginulo sedamdesetak Indijaca, a pri još jednoj takvoj intervenciji u Bangladešu ubijena su šestorica. Drugdje su demonstracije prošle bez prolijevanja krvi, no Britanci su ipak punili zatvore Gandhijevim sljedbenicima, a naposljetku je i on sam uhićen (Simić, 1984: 152-155).

Gandhi sa suradnicima maršira prema oceanu kako bi sakupili sol

Gandhi u Europi

Premda se vođa sada nalazio u zatvoru, Pokret nastavlja svoje akcije. Možda jedna od najpotresnijih gandhijevskih akcija bila je ona u vladinim skladištima soli u Daršanu. Prosvjednici su marširali želeći ući u skladišta, no na ulazu su ih dočekali policajci. Grupa po grupa prosvjednika mirno je prilazila policijskoj blokadi, znajući da ih čeka batinanje i moguća smrt. Oni koji su tomu svjedočili, prizor opisuju kao istovremeno mučan i dirljiv. Na kraju je 320 prosvjednika premješteno u bolnicu zbog rana, a dvojica prosvjednika su im podlegla (Simić, 1984: 156-157). Vijest o ovom događaju uzburkala je liberalne duhove u Europi, a zajedno s nezadovoljstvom koje je uslijedilo, primorala je britansku vladu da oslobodi Gandhija i započne pregovore. Nakon početnih pregovora u Indiji, odlučeno je da će se pitanja rješavati na Konferenciji u Londonu. Gandhi putuje u London kao predstavnik najjače indijske političke opcije – Kongresne stranke. Winston Churchill, vođa konzervativaca, negoduje zbog tog za njega “mučnog i ponižavajućeg” prizora “nagog fakira” kako pregovara s “predstavnikom kralja imperatora”. U vrijeme održavanja Konferencije upravo konzervativci preuzimaju glavnu riječ u Vladi, stoga se Gandhi vraća u Indiju bez uspjeha, ali ipak osvijestivši svjetsku javnost o borbi za indijsku stvar (Simić, 1984: 159-164).

Izlazak iz politike i pitanje kasta

Prije nego što će opet na jedno vrijeme predahnuti od političke aktivnosti, aktivira se na rješavanju pitanja kasta u Indiji. Iako je do ovog razdoblja Gandhi smatrao podjelu na kaste nužnom, zbog svoje ljubavi prema čovjeku nije oklijevao uključiti pariye ili “nedodirljive” u svoj ašram, potez koji je

tada bio mrzak čak i njegovim najbližim suradnicima (Gandhi, 2009: 188). Ovim pitanjem počinje se aktivno baviti odmah nakon povratka iz Europe, kada su ga vlasti ponovno zatvorile. To je označilo još jednu prekretnicu u indijskoj povijesti. Naime, nakon što su stoljećima svi hinduisti bezuvjetno prihvaćali strogu kastinsku podjelu, pod Gandhijevim autoritetom Indiji polako počinju mijenjati gledišta na stoljetni sistem. Upravo to je bio najveći uspjeh još jednog njegovog posta, tijekom kojeg se Indija ujedinila: "nedodirljivi" su puštani u hramove, pili su iz istog bunara s ostalim hindusima, svi su se udružili protiv diskriminacije kako bi voljeni Gandhi ostao na životu (Fischer, 1984: 118-128). Iako se duša naroda ne mijenja s jednim događajem, mada snažnim poput "epskog posta", ipak je tih dana Indija pokazala svoju jedinstvenu dušu.

Gandhi s Nehruom, svojim nasljednikom i prvim indijskim premijerom

Naposljetku su Britanci pustili Mahatmu iz zatvora; bile su mu 64 godine te je postalo očito da gubi žar iz prijašnjeg razdoblja. Gubio je vodeće mjesto u Kongresu, koje je preuzimalo lijevo ili socijalističko krilo predvođeno Jawaharlal Nehruom, njegovim vrlo bliskim suradnikom kojeg je odredio za nasljednika, premda se u mnogome razilazio s njegovim stavovima. Godinu dana kasnije povlači se iz rada Kongresa i političkog života te se prihvaća razmišljanja, pisanja i eksperimentiranja. Kao jedan od rezultata tih aktivnosti jest Pokret khadi ili ručno tkanje odjeće (Simić, 1984: 173-174). No Indija nije stala s borbom za oslobođenje. Želeći osigurati zaleđe Imperija, Britanija odlučno provodi reforme u nemirnoj Indiji. Rezultat je toga Zakon o indijskoj vlasti iz 1935. kojim su stanovnici britanske Indije stavljeni u ipak nešto bolji politički položaj od dosadašnjeg – pravo glasa sa 7, 5 milijuna ljudi prošireno je na 35 milijuna. No, ovaj zakon nije mogao zadovoljiti Indijce te u Kongresu nailazi na neprihvatanje (Povijest, 17, 2008: 115). Iako na izborima 1937. Kongres osvaja apsolutnu većinu glasova birača, tradicionalno neslaganje u njemu

se nastavlja, a pogotovo kada predsjedništvo preuzima najradikalniji od svih vođa, Chandra Boze. Uznemiren, Gandhi te 1939. godine prekida svoju političku neaktivnost te koristi ugled u Kongresu kako bi istisnuo Bozea. Nakon što je to uspio, Boze se odvaja od rada Kongresa i priprema revolucionarnu akciju protiv Britanaca (Simić, 1984: 176).

“Quit India“

Ubrzo nakon tog događaja, u Europi započinje Drugi svjetski rat. Kada su se nacije dijelile na dva bloka, Gandhi je sukladno svojoj praksi nenasilja odbio indijsko sudjelovanje u ratnom pothvatu. Taj stav se u tome razlikuje od onoga koji ga je u Prvom svjetskom ratu potaknuo na pozivanje Indijaca na regrutaciju. No Gandhi, možda uvidjevši ciljeve fašističkih režima, ne želi postati još jedan problem saveznicima, te u početku ne želi odlučno djelovati na zbacivanju britanske vlasti. Na čelu Kongresa i dalje traži indijsku slobodu, ali naglašava: “Ne želim graditi nezavisnost Indije na ruševinama Britanije” (Simić, 1984: 178-179). Istodobno, odmetnuti Boze u Japanu formira Indijsku nacionalnu vojsku s kojom prijeti istočnim indijskim granicama (Simić, 1984: 182). Kongres je kao jedino rješenje vidio mobilizaciju indijskog naroda isključivo pod indijskim vodstvom, poziciju koju je snažno zastupao Gandhijev nasljednik Nehru. Sukladno tomu, sastao se radni odbor Kongresa te objavio rezoluciju u kojoj se traži povlačenje Britanaca iz Indije. Popularno zvana “Quit-India” rezolucija prihvaćena je od strane Kongresa u kolovozu 1942. Također je objavljeno da će, ukoliko Britanci ne budu poštovali rezoluciju, započeti veliki indijski pokret predvođen Gandhijem. Kongresmeni, uključujući Gandhija, uhićeni su, a rad Kongresa je zabranjen, što je izazvalo buru osjećaja kod svih Indijaca. U svim dijelovima zemlje započeti su protesti, a u nekim provincijama sukobi vlasti i naroda postajali su sve ozbiljniji. Represivne su mjere ove pobune pretvorile u nasilje diljem zemlje. Bez pravog vodstva Indijci nisu znali drugi način nego borbu za nezavisnost kroz nasilje, koje se nezaustavljivo širilo zemljom. Osim Komunističke partije i Muslimanske lige, sve druge stranke bile su aktivno uključene u ovu borbu. Sve što se je smatralo vladinom imovinom, ali i simbolima britanske moći, poput željezničkih stanica, policijskih postaja, poštanskih ureda itd. nemilosrdno je uništavano. Nenaoružane mase bez vodstva suočile su se s policijskom vatrom u 538 prilika. Tada je Gandhi kao starac u dobi od 73 postio tri tjedna kako bi se divljaštva prekinula. Kao i prijašnji postovi i ovaj je bio uspješan, a neredi su naposljetku prekinuti (Chand, 2005: 44-45). Ipak, kako ovaj pokret masa, za razliku od pokreta početkom dvadesetih i početkom tridesetih, nije bio organiziran, s vodstvom u zatvoru nije mogao prerasti u nenasilni Pokret građanskog neposlušanja, te je u većoj mjeri ugušen britanskom represijom (Metcalf,

Metcalf, 2006: 206-207). Ipak, to je bio pokazatelj britanskoj vlasti u kolikoj mjeri se njena kolonija odmetnula i kako s ove točke više nema povratka.

Proglašenje nezavisnosti

Nakon rata glavnu riječ u britanskom Parlamentu preuzimaju laburisti koji su podržali zahtjeve britanske Indije za osamostaljenjem. Tako je 15. kolovoza 1947. britanski kralj i službeno proglasio nezavisnost bivše kolonije, koja se odmah podijelila na dvije države. Nakon nasilnih razmirica i egzodusa stanovništva, na sjeveru je ostao Pakistan⁷ s muslimanskom većinom, a veći je dio zauzela Indija s prevladavajućim hinduskim stanovništvom (Povijest, 18, 2008: 485). Toga dana Gandhi nije uputio niti jednu poruku narodu, a dok drugi su slavili proglas nezavisnosti na ulicama, on je molio u svojem domu (Simić, 1984: 201). Indija je dobila slobodu, ali razjedinjena i u krvi, a ono za što se Gandhi čitav život borio okaljano je tragičnim događajima koji su prethodili proglasu nezavisnosti.

Muhammad Ali Jinnah radikalizira rad Muslimanske Lige tijekom četrdesetih godina, kada je u njenim sferama zaživjela ideja države Pakistan, koju bi tvorilo muslimansko stanovništvo Indijskog potkontinenta (Metcalf, Metcalf, 2006: 207-208). Jinnahova nepopustljivost oko pitanja podjele Indije ne nailazi na odobravanje u Kongresu, te se Jinnah odlučuje na direktnu i tragičnu akciju. U jednom danu u kolovozu 1946. nakon što su organizirane grupe muslimanskih fanatika počele harati hinduskim četvrtima, razbijajući, silujući i ubijajući, a hindusi su na to uzvratili istom mjerom u muslimanskim četvrtima, ubijeno je oko 5, a ranjeno oko 15 tisuća ljudi. Pokolj u Calcutti bio je samo uvod u eskalaciju nasilja između hindusa i muslimana diljem Indije (Simić, 1984: 193). Da bi zaustavili nasilje, vođe su morale pristati na podjelu Indije, međutim to nije zaustavilo sukobe. U takvim vremenima, starac Gandhi još jednom pokazuje da ima snage boriti se za svoje ideale i ljudske živote, te se u 77. godini odlučuje na štrajk glađu do smrti. U gradu u kojem je započeo svoj štrajk sve razmirice prestaju, bilo je to "čudo Calcutte". Nakon toga, polazi u Delhi, ali iako nasilje jenjava, ono ne prestaje pa se Gandhi odlučuje za svoj najveći post. On je i u svojem zadnjem postu, kao i prvom, imao za cilj utjecati prije svega na srca hindusa, koji su se osvećivali za počinjeno nasilje, ali se i iz pakistanskih džamija čula molitva za Gandhija. Muslimane je osvojio jer je njegov post imao i jedan specifičan cilj: pomoći državi Pakistan da Indija ispoštuje dogovor o pravednoj podjeli državne blagajne (Simić, 1984: 204-211). No Indija je previše zatrovana mržnjom, a glas radikalne manjine hinduističkih ekstremista

⁷ Tadašnji Pakistan uključivao je veći teritorij na sjeveru, poznat kao Zapadni Pakistan, i Istočni Pakistan, danas Bangladeš, koji je zauzimao znatno manji teritorij na jugoistoku Indijskog potkontinenta.

sve je glasnjiji. Mahatmina politika prema Pakistanu njima je bila neshvatljiva, ali ono što nisu shvatili jest da to nije njegova politika, nego njegov život. Upravo je cijenom života platio toj skupini militantata, dokraja ostajući vjeran sebi i ljubavi prema čovječanstvu.

Oslobađanje Indije, britanskog "kolonijalnog dragulja", bio je ključ za konačno oslobođenje jugoistočne Azije od stoljetne europske dominacije i upravo ta direktna implikacija čini ga događajem vrlo značajnim ne samo u regionalnim, već i u globalnim razmjerima. U globalnim razmjerima odjeknula je i poruka protagonista oslobođenja, Gandhija. Kada želimo sažeti tu poruku, možemo ponoviti samo ono što je i sam rekao: *Moj život je moja poruka*. Njegov je značaj u tome što je svoje učenje o Istini i Nenasilju primijenio te sa individualne razine proširio na kolektivnu. Na taj način pridonio je specifičnom cilju, oslobođenju svoje rodne zemlje od strane vladavine, ali i direktno utjecao na velike ličnosti 20. stoljeća, kao i na ideje o miroljubivoj borbi, alternativni vrijednoj pažnje.

Gandhi's Movement for the Indian Independence as a Nonviolent Revolution by Sanja Banjeglav

From the return to his native India during World War I until the Indian Independence Act of 1947, Mahatma Gandhi was the prominent figure of Indian independence movement. He entered Indian politics through Congress and after assuming leadership of it, he led nationwide campaigns against the British employing nonviolent civil disobedience. Two successful civil disobedience campaigns in second and third decade of the 20th century sent a strong message to the British government as to how far the Indians are willing to go to break free from their colonial reign. With few exceptions, they have shown readiness to embrace Gandhi's methods to reach independence without resorting to violence. For that reason, Gandhi is considered one of the greatest theoreticians and practitioners of "nonviolent revolution".

LITERATURA

1. Chand, Hukam, 2005. *History of Modern India (1885 A.D. – 1947 A.D.)*, Anmol Publications Pvt. Ltd., New Delhi.
2. Fischer, Louis, 1984. *Gandhi – njegov život i poruka svijetu*, ČGP Delo, OOUR Globus, Zagreb, Ljubljana.
3. Gandhi, Mohandas K., 2009. *Moja traganja za istinom*, Sarasan & Lotos, Zagreb.
4. Gandhi, Mahatma, 2003. *Svi ljudi su braća*, V.B.Z., Zagreb.
5. Metcalf, Barbara D.; Metcalf, Thomas R., 2006. *A Concise History of Modern India*, Cambridge University Press, New York.
6. *Povijest, 17, Predvečerje rata i drugi svjetski rat (1936-1945.)*, 2008., Jutarnji list, Zagreb.
7. *Povijest, 18, Poslijeratno doba (1945.-1985.)*, 2008, Jutarnji list, Zagreb.
8. Simić, Dušan, 1984. *Gandhi*, Narodna knjiga, Beograd.